Valtuutettu Paakkunaisen sekä 12 muun valtuustoaloite koskien hallintosäännön muuttamista päätösvallan vahvistamiseksi aluevaltuustolle ja lautakunnille

Esitämme, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen hallintosääntö avataan ja päivitetään siten, että päätösvaltaa siirretään aluehallitukselta ja viranhaltijajohdolta aluevaltuustolle sekä lautakunnille.

Nykyinen hallintosääntö keskittää merkittävää poliittista ja taloudellista päätösvaltaa aluehallitukselle (§ 42) sekä erityisesti hyvinvointialuejohtajalle (§ 91, § 152). Tämän seurauksena aluevaltuuston ja lautakuntien rooli jää monilta osin seuraavaksi ja lausuvaksi, mikä ei vastaa niiden demokraattista ohjaus- ja vastuuasemaa.

Hallintosäännön perusteella:

- hyvinvointialuejohtaja päättää laajoista talous-, hankinta- ja omaisuuskysymyksistä
- aluehallitus päättää strategisesti merkittävistä palvelujen järjestämistä, organisaatiota ja henkilöstöä koskevista asioista
- lautakunnilla ei ole pääosin itsenäistä päätösvaltaa edes oman vastuualueensa asioissa

Tämä kaventaa aluevaltuuston ja lautakuntien tosiasiallista mahdollisuutta ohjata hyvinvointialueen toimintaa ja kantaa sille kuuluvaa poliittista vastuuta.

Esitämme, että hallintosääntöä muutetaan siten, että:

- aluevaltuuston päätösvaltaa laajennetaan strategisesti ja taloudellisesti merkittävissä asioissa
- aluevaltuusto päättää alueellisesti merkittävistä ja koko hyvinvointialueen kattavista palvelujen laatuun ja saatavuuteen liittyvistä asioista
- lautakunnille annetaan itsenäistä päätösvaltaa omien vastuualueidensa palveluja, taloutta ja henkilöstöä koskevissa asioissa
- osa hyvinvointialuejohtajan ja aluehallituksen nykyisestä suorasta päätösvallasta siirretään poliittiseen käsittelyyn
- viranhaltijapäätöksenteko rajataan aluevaltuuston ja lautakuntien tekemien linjausten valmisteluun ja täytäntöönpanoon
- poliittiseen päätöksentekoon tuodaan nykyistä laajemmin ne asiat, joilla on olennaisia vaikutuksia palveluverkkoon, henkilöstöön, talouteen tai alueelliseen yhdenvertaisuuteen

Aluevaltuuston asemaa ylimpänä päätöksentekijänä tulee vahvistaa siten, että strateginen vastuu ja todellinen päätösvalta kohtaavat.

Hallintosäännön muutoksessa tulee noudattaa seuraavia periaatteita:

Aluevaltuusto

- päättää kaikista strategisesti, taloudellisesti tai alueellisesti merkittävistä asioista
- päättää merkittävistä palvelurakenteen, palveluverkon ja organisaation muutoksista
- päättää merkittävistä investoinneista, hankinnoista ja omaisuusjärjestelyistä

Lautakunnat

- saavat itsenäisen päätösvallan omien vastuualueidensa palveluja, taloutta ja henkilöstölinjauksia koskevissa asioissa
- eivät toimi pelkästään lausunnonantajina aluehallitukselle
- voivat tehdä päätöksiä, joita ei voida ohittaa viranhaltijapäätöksillä

Aluehallitus

- vastaa poliittisesta valmistelusta, kokonaisuuden yhteensovittamisesta ja aluevaltuuston päätösten toimeenpanosta
- ei käytä aluevaltuuston ohi strategista tai rakenteellista päätösvaltaa

Hyvinvointialuejohtaja ja viranhaltijajohto

- toimivat poliittisten toimielinten linjausten valmistelijoina ja toimeenpanijoina
- eivät tee merkittäviä talous-, henkilöstö- tai rakenteellisia päätöksiä ilman poliittista päätöstä
- viranhaltijoiden päätösvalta rajataan täytäntöönpanoon ja operatiivisiin asioihin

Viranhaltijaohjeet ja delegoinnit

- eivät voi kaventaa aluevaltuuston tai lautakuntien toimivaltaa
- hallintosäännön mukainen toimivaltajako on ensisijainen suhteessa toimintaohjeisiin ja delegointeihin

Edellytämme, että aluehallitus käynnistää viipymättä hallintosäännön uudistamisen ja tuo hallintosääntömuutoksen aluevaltuuston päätettäväksi.

Tavoite

Uudistuksen tavoitteena on vahvistaa alueellista demokratiaa, poliittista vastuunkantoa ja päätöksenteon avoimuutta sekä palauttaa päätösvalta sinne, missä myös vastuu on – aluevaltuustolle ja lautakunnille.

Perustelut

Nykyinen hallintosääntö mahdollistaa päätösvallan keskittymisen, vaikka aluevaltuusto on muodollisesti ylin toimielin. Tämä heikentää demokratian toteutumista, päätöksenteon läpinäkyvyyttä sekä asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia.

Hallintosäännön täsmentäminen ei lisää byrokratiaa, vaan selkeyttää vastuita, vahvistaa poliittista ohjausta ja parantaa päätöksenteon legitimiteettiä.

Espoossa, 28.4.2026 Lotta Paakkunainen

Allekirjoitettu

28.4.2026

Paakkunainen Lotta / kysymyksen jättäjä

Felipe Sini

Halkosaari Tommi

Wickström Henrik

Backman Ralf

Frantsi-Lankia Marjut

Viherkanto Kari

Karimäki Johanna

Järvenpää Kaarina

Ahlroos Tiina

Juuti Sini

Strandell Denis

Laine Anna